

מסכת גיטין

פרק המביא גט

א-ב הקדמה

משום שאין עדים מצויים לקיומו – שאין בארץ ישראל עדים שמכירים את חתימת בני חוץ לארץ. ושיבואו עדים מחוץ לארץ לארץ ישראל כדי לקיים את החתימות אין זה שכיח, לפי שאין שיירות מצויות. לכן, תיקנו חכמים שהשליח יאמר "בפני נכתב ובפני נחתם", ותחשב אמירה זו כ"קיום" חתימות העדים שבגט.

לדעת רש"י, כל חוץ לארץ נקראת מדינת הים. אך לדעת התוספות [דיבור המתחיל מדינת], ושאר ראשונים, רק מקומות מרוחקים נקראים כן, למעט מקומות הסמוכים לארץ והמובלעים בתוכה.

מתניתין:

המביא גט ממדינת הים, שליח הולכה, (1)

המשנה הראשונה עוסקת בתקנת חכמים, שכל שליח המביא גט מן הבעל לגרש בו את אשתו, אם הביאו השליח ממדינת הים לארץ ישראל, צריך השליח לומר לפני שנותנו לה: **בפני נכתב ובפני נחתם** הגט הזה.

לדעת רבה בגמרא [דף ב א] טעם האמירה הוא משום שאין בני חוץ לארץ בקיאים לשמה – שאין הם יודעים שצריכים לכתוב את הגט לשם האשה המתגרשת הזאת בדוקא, וחסרון הכתיבה לשמה של האשה המתגרשת הזאת פוסל את הגט. לפיכך, תיקנו חכמים שיאמר השליח "בפני נכתב ובפני נחתם", ואנחנו נשאלהו האם זה נעשה לשמה.

ואילו לדעת רבא, טעם האמירה הוא,

בבעל שמסר הגט לשלוחו ויודע הוא שהגט עדיין לא חל עד שיגיע לידי האשה. ולכן אינו גומר עדיין בדעתו לגרשה. ובמקרה כזה חוששים שמא יתחרט ויבוא לערער.

אך במקום שיוודע שבעצם נתינת הגט ליד שלוחה הריהו מגרשה, הרי זה גומר בדעתו לגרש, ושוב אין חשש שיבוא לערער. ולכן, אין צריך השליח לומר "בפני נכתב ובפני נחתם". ועיין בפני יהושע. [וראה עוד נודע ביהודה תניינא, אבן העזר סימן קלו דיבור המתחיל נלענ"ד, שדן האם יש לדמות לגמרי את קבלת שליח הקבלה לקבלת האשה. והביא בזה

1. הר"ן לקמן (דף ב עמוד א בדפי הר"ף דבור המתחיל: וכתב), מבאר שרש"י ז"ל דקדק לכתוב שמדובר כאן בשליח הולכה שעשאו הבעל בדוקא. ולא בשליח קבלה, שנתמנה על ידי האשה. משום שאילו היה שליח קבלה היה חל הגט מיד כשקיבל את הגט לידי מידי הבעל, ואז כאשר היה נותנו לה, לא היה צריך לומר "בפני נכתב ובפני נחתם". שהרי היא כבר גרושה ועומדת.

וטעם הדבר, ביאר הר"ן, שהרי כל טעם אמירת ה"בפני נכתב ובפני נחתם", הוא כדי שלא יערער הבעל. אך חשש זה, אינו אלא